עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ח מהלכות סכירות הל' ב' סמג עשין פט טור ש"ע ח"מ סי' רלח סעיף ח:

ב ג ד מיי' פ"ח מהל' שאלה ופקדון הלכה ח סמג עשין פח טור ח"מ סי' רלה:

ג ה מיי' פכ"ב מהלכות מכירה הלכה י סמג עשין פ"ב טור ש"ע ח"מ סי' רע סעיף ד:

מסורת הש"ס

אֲחֵיכֶם אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִקְרָא. שֶׁלֹּא יוֹדְעִים דִּינִים וְסוֹלְתוֹת כִּי אִם עַל פִּי בַּעֲלֵי גְמָרָא שׁוֹאֲלֵיכֶם לוֹ בַּעֲלֵי מִקְרָא שֶׁסְּבוּרִים לֵידַע כְּמוֹ בַּעֲלֵי גְמָרָא וְאֲלֹהֵיכֶם יוֹדְעִים בֵּירוּר הַדָּבָר מְנַדֵּיכֶם אֵלּוּ ע"כ שֶׁשּׁוֹאֲלִים ת"ח וְשָׁמוּעָה תֹּאמַר אֶחָד סַדְרָן ת"ל וְנִקְרָא בְּשִׁמְחַתְכֶם יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְחוּ וְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים יַבּוֹשׁוּ:

הַדְּרָן עֲלָךְ אֵלּוּ מְצִיאוֹת

הַמַּפְקִיד. אִית דְּלָא גָּרְסִי אוֹ שֶׁהָבְדּוּ מִשּׁוּם דִּנְחָבִידָה לֵיכָא כְּפָל וְיֵשׁ לַיְישֵׁב שֶׁכָּף טוֹשֵׁן הַנִּפְקָד וְאַחַר כָּךְ נִמְלְכָה הַנֶּגֶב לִי נְמִי אֶלָּא יוֹדְעִים שֶׁנִּגְבוּ מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ אַף אֵין אֶלָּא יוֹדְעִים אִם פְּשַׁע אוֹ שֶׁהָבְדּוּ שֶׁאֲמוּר יוֹדְעִין שֶׁהָבְדּוּ מִמֶּנּוּ אַף לֹא יַדְעִינָן אִם עַל יְדֵי גְּנֵיבָה אוֹ עַל יְדֵי דָּבָר אַחֵר:

נִגְנְבוּ. ס"ס אִם אָמַר פְּשַׁעְתִּי שֶׁכְּפָל שֶׁלּוֹ כִּדְאָמַר בְּגְמָרָא מִגּוֹ דְּלֵיתָא בְּעֵי פְּטַר נְפָשֵׁיהּ בְּגַנִּיבָה אֶלָּא אוֹרְחָא דְּמִילְתָא נָקֵט נִגְנְבוּ שֶׁהוּא רְגִילוּת לְגַנּוֹת דָּבָר שֶׁהוּא פָּטוּר אֵינוֹ פ"ד שֶׁהוּא רוֹצֶה לְשַׁלֵּם וְדִיבֵּר פִּי דְּמִתְנִי' נְמִי ס"פ דְּהַנִּפְקָד אוֹמֵר שֶׁנִּגְנְבוּ בִּפְשִׁיעָה וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְשַׁלֵּם אֶלָּא לוֹשֵׁבָע לַשֶּׁקֶר: **כְּגוֹן פֵּירוֹת דְּקָל דַּעֲבִידִי דְּאִתוּ.** וְאִ"ת וְהָכָא לְחִיּוּלוּ לִי עֲבִידִי דְּאֵתוּ כֵּיוָן יִקָּנֶה כְּפָל בַּמֵּעוֹת שֶׁהוּא וְהָכָא מֵעוֹת אֵינָן קוֹנוֹת אֶלָּא לְמִיקַּם עֲלֵיהּ כְּמוֹ שֶׁפָּרַע וְעוֹד מַאי קָפָרִיךְ כְּסָמוּךְ מִי יֵימַר דְּמִיגְנְבָה וְהָכָא כְּשֶׁשִּׁלֵּם כְּבָר נִגְנְבָה וְכוּלֵּי מִי יֵימַר דְּנִגְנְבָה פִּירוּשׁ שֶׁכְּבָר נִגְנְבָה שֶׁמּוּא שֶׁאֲבָדָה וְיֵשׁ לוֹמַר דְּסִמְקָשָׁה סֵדֶר דְּבַשְׁעַת מַשִּׁיכָה הָקְנָה לוֹ הַפָּרָה לְקָנוֹת הַכֶּסֶף כְּשֶׁיּוֹצֵא וְאֵינוֹ דְּבָרָיו מִי שֶׁמּוּת (כ"ב דף קמוז) אֲמָרֵי דְּבַדְּקָנָ לְפִירוּת אֶפְשִׁי רְבָנָן מוֹדוּ דְּקָנֵי לֵיהוּ עֲבִידוּ מִשּׁוּם דַּעֲבִידִי דְּאֶתוּ אֶלָּא הָכָל הָכָל אֶלָּא נִפְשִׁי לְרֹ' מֵאִיר לֹא קָנֵי וְקָשָׁה דִּכְפִי הַשְּׁוֹלֵחַ (גיטין מב: וסס) מִיבָּעֵיָא לָן בְּעֶבֶד שֶׁמְּכָרוֹ רַבּוֹ לְקָנָם דְּדִילְמָא אֶפְשִׁי לְרֹ' מֵאִיר לֹא יוֹעִיל מִשּׁוּם אֶלָּא עֲבִידָא דְּאֶתֵי דְּמִנְגַּח אוֹ דִּילְמָא אֶפְשִׁי לְרַבָּנָן יוֹעִיל מִשּׁוּם דְּהָא קָנֵי עֲבִדָא וְהָוֵי כְּדִקָּל לְפִירוּתָיו וְהָכָא פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּלֹא מְהַנֵּי פְּרָה לְכַפִּילָא וְאֶפְשִׁי לְרֹ"מ וְיֹ"ל דְּשֶׁמָּא הָתָם שֶׁכִּיחַ טְפִי מֵהָכָא אוֹ נְמִי הָכָא פְּרִיךְ אִם תִּימְנֵי לוֹמַר בְּעֶבֶד שֶׁמְּכָרוֹ רַבּוֹ לְקָנָם דְּלֹא מְהַנֵּי לְרֹ"מ וּמִשְּׁנֵי נַעֲשָׂה כְּאִלּוּ לוֹ לְכִשְׁתַּנֵּב וּתְשַׁלְּמִנִי הָנֵי פְּרָתָא קָנִיוּ לָךְ מַעֲכָשָׁיו שֶׁגּוּף הַפָּרָה מֵכֶר לוֹ דְּהַשְׁתָּא הַכֶּסֶף שֶׁלּוֹ מְמֵילָא* : דִּילְמָא

[ועי' תוספות כ"ב עמ' ד"ה לימוד]

הַדְּרָן עֲלָךְ אֵלּוּ מְצִיאוֹת

הַמַּפְקִיד. וְלֹא רָצָה לְיַשְׁבֵּעַ. שֶׁבּוּעַת שׁוֹמְרִים שֶׁלֹּא פָּשַׁע בָּהּ וְשֶׁלֹּא שָׁלַח בָּהּ יַד שֶׁהָיָה יָכוֹל לִיפָּטֵר בִּשְׁבוּעָה זוֹ שֶׁהָרֵי אָמְרוּ כוּ': דָּמֵי שֶׁהִפְקִדוֹן אֶצְלוֹ. דְּכֵיוָן דְּשִׁיעֵל קָנֶה כָּל תִּשְׁלוּמֶיהָ וּבְגְמָרָא מִפְּרָשׁ שֶׁטְּעָמָא: **גְּמָ'** דְּמִקְנֵי לֵיהּ כְּפִילָא. הַבְּעָלִים מִקְנִין לַשּׁוֹמֵר כָּפֶל הָעִדִּיף לְהִשְׁתַּלֵּם כְּדִלְמָר לְקָמָן שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁמּוּסְרָה לוֹ לִשְׁמוֹר עַל מְנָת כֵּן מְסָרָהּ שֶׁאִם תִּגְנֹב וְיִרָּאֶה וִישַׁלֵּם יְהֵא כָּפֶל שֶׁלּוֹ: אֵימַר לֹא מַקְנֶה לֵיהּ כְּפִילָא. לֹא מְסָרָהּ לוֹ מִתְּחִילָּה עַל מְנָת כֵּן: דְּלֹא נְפִישׁ כְּפִלְיֵיהוּ. שֶׁהֵן בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָיוּ בְּיָדוֹ הָיוּ מַרְבֶּה לוֹ מִתְּחִילָּה עַל מְנָת כֵּן: דְּלֹא נְפִישׁ כְּפִלְיֵיהוּ. אַ) מַתְּנִיתִין קָא מְתַמְּהִינָן דְּהָא אֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. וְכֵיוָן דְּקָנוּ לוֹ כְּפָלִים שֶׁל מָנֶה בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ הָיוּ מְקוּדָּשִׁין לוֹ עַל מְנָת שֶׁהֵן בָּאוּ לָעוֹלָם דְּהַלְּנִינוּ בָּהּ רַב הוּנָא וְרַב נַחְמָן לְקַמָּן בְּאֵלּוּ הָיוּ (דף סו:): דַּעֲבִידִי דְּאִתוּ. גְּרָסִינָן:

מי

בִּימֵי רַבִּי נִשְׁנַית מִשְׁנָה זוֹ. כָּל דְּקָתָנֵי גְּמָרָא אֵין לָךְ מִדָּה גְּדוֹלָה מִזּוֹ לְפִי שֶׁמִּשְׁרְבוּ תַּלְמִידֵי שַׁמַּאי וְהִלֵּל שֶׁהָיוּ לְבָנִים שֶׁלֹּא דּוֹרוֹת רַבּוּ מַחְלוֹקוֹת בַּתּוֹרָה וְנַעֲשֵׂית כְּשְׁתֵּי תּוֹרוֹת* מִתּוֹךְ עוֹל שֶׁעָבוּד מַלְכִיּוֹת וּגְזֵירוֹת שֶׁהָיוּ גוֹחֲלִין עֲלֵיהֶן וּמִתּוֹךְ כָּךְ לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לָתֵת לֵב לְבָרֵר דִּבְרֵי הַחוֹלְקִים עַד תּוֹרָה אוֹר וְיָנִין שֶׁל רַבִּי שֶׁנְּתָנָן הַקָּבָּ"ה לוֹ הֵן בְּעִנְיֵנִי מַלְכוּתִיּוּם מֶלֶךְ רוֹמִי בְּדַחֲמֵרִינָן בַּע"ז (דף י:) וְהָיוּ מַגְּרָה וְשָׁלַח וְקִבֵּץ כָּל תַּלְמִידֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד וְיָנִין לוֹ הָיוּ מִסְכְּתוֹת סְדוּרוֹת אֶלָּא כָּל תַּלְמִיד שֶׁשָּׁמַע דָּבָר מִפִּי גָּדוֹל סִימְנוּ גָּרְסָה וְנָתַן סִימָנִים הַרְבֵּה פְּלוּגוֹת וּפְלוּגוֹת שֶׁמַּעְתִּי מִשֶּׁם פְּלוּגוֹ וּכְשֶׁמִּתְקַבְּצוּ אָמַר כָּל אֶחָד מַה שֶּׁשָּׁמַע וְנָתְנוּ לֵב לְבָרֵר טַעֲמֵי הַמְּחַלּוֹקֶת דִּבְרֵי מִי רוֹאוּן לְקַיֵּם וְסִידְרוּ הַמַּסְכְּתוֹת דִּבְרֵי זְקֵנִים לְבַדָּם וְדִבְרֵי יְבָמוֹת לְבַדָּם וְדִבְרֵי קָדָשִׁים לְבַדָּם וְסָתָם נְמִי בַּמִּשְׁנָה דִּבְרֵי יְחִידִים שֶׁרָאָה רַבִּי אֶת דִּבְרֵיהֶם וְקִבְּלוּן סָתָם כְּדֵי לְקַבּוֹעַ הֲלָכָה כְּמוֹתָם לְפִיכָךְ אָמְרוּ בַּגְּמָרָא אֵין לָךְ מִדָּה גְּדוֹלָה מִזּוֹ שֶׁיִּקְרְאוּ לַב לְטַעֲמֵי הַמִּשְׁנָה: שֶׁבְּקוּ כוּלֵּי עַלְמָא מַתְנִי'. מְלַחֲזוֹר עַל גְּרָסַת מִשְׁנָתָם: וְאָזְלוּ בְּתַר גְּמָרָא. לְחַשּׁוֹב בִּסְבָרָא: הָדָר דְּרַשׁ לְהוּ הָנֵי רֵישׁ לְמִשְׁנָה: לְפִי שֶׁגִּילָּה פָּן יִשְׁתַּכְּחוּ הַמִּשְׁנָיוֹת וְיִתְגַּלְּיוּ אֲמוּרוֹת הַחֲכָמִים וּבְמָקוֹם חִיּוּב יֹאמְרוּ פָּטוּר וּבְמָקוֹם אִסּוּר יֹאמְרוּ מוּתָּר: מֵאֵי דְּרוּשׁ. מִתְּחִילָּה כְּשֶׁדָּרַשׁ שֶׁגְּמָרָא גָּדוֹל: לְעַמֵּי פְּשָׁעָם. עַמֵּי דְּהָכֵיוָנוּ ת"ח אֶת חַטֹּאתָם לְמִי קוֹרֵא פֶּשַׁע שֶׁהָיָה לָהֶם לָתֵת לַב בְּטַעֲמֵי מִשְׁנָתָם שֶׁיִּבְרְרוּ לָהֶם עַל הַעִיקָּר וְלֹא יוֹרוּ הֲלָכָה מִתּוֹךְ מִשְׁנָה שֶׁלֵּיהוּ עִיקָּר: וּלְבֵית יַעֲקֹב. שֶׁלֹּא הָעִם: חַטֹּאתָם. לְפִילוּ פֶּשַׁע שֶׁלָּהֶם לְמִי קוֹרֵא חַטֹּאת: הֲוֵי זְהִיר בַּתַּלְמוּד. בְּגְמָרָא שֶׁהִיא תּוּרוּן [טַעֲמֵי] הַמִּשְׁנָיוֹת אוֹ אִם תִּשְׁמַע דְּבַר מִשְׁנָה מַרְבֶּה שֶׁיִּבְרְרוּ לָהֶם עַל לָתֵת לַב בְּטַעֲמֵי מִשְׁנָתָם שֶׁיִּבְרְרוּ לָהֶם עַל הַעִיקָּר וְלֹא יוֹרוּ הֲלָכָה מִתּוֹךְ מִשְׁנָה שֶׁלֵּיהוּ עִיקָּר: חַטֹּאתָם. שֶׁהֵיא תּוּרוּן [טַעֲמֵי] הַמִּשְׁנָיוֹת אוֹ אִם תִּשְׁמַע דְּבַר מִשְׁנָה מַרְבֶּה שֶׁיִּבְרְרוּ לָהֶם עַל לָתֵת לַב בְּטַעֲמֵי מִשְׁנָתָם שֶׁיִּבְרְרוּ לָהֶם עַל הַעִיקָּר וְלֹא יוֹרוּ הֲלָכָה מִתּוֹךְ מִשְׁנָה שֶׁלֵּיהוּ עִיקָּר: שֶׁבְּקוּ אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִשְׁנָה. הוֹאִיל וְאֵלּוּ בַּעֲלֵי גְמָרָא שֶׁהָיוּ מַרְבִּים בְּגְמָרָא הָדָר דְּרַשׁ לְהוּ וּלְעוֹלָם הֲוֵי רָץ לַמִּשְׁנָה יוֹתֵר מִן הַגְּמָרָא מַאי דָּרוּשׁ כְּדַדְרִישׁ רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי אִלְּעַאי מַאי דִּכְתִיב °הַגֵּד לְעַמִּי פִּשְׁעָם וּלְבֵית יַעֲקֹב חַטֹּאתָם הַגֵּד לְעַמִּי פִּשְׁעָם אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים *שֶׁשְּׁגָגוֹת נַעֲשׂוֹת לָהֶם כְּזְדוֹנוֹת וּלְבֵית יַעֲקֹב חַטֹּאתָם אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁזְּדוֹנוֹת נַעֲשׂוֹת לָהֶם כְּשְׁגָגוֹת וְהֵיינוּ דְּתָנֵן* ר' יְהוּדָה אוֹמֵר הֲוֵי זָהִיר בַּתַּלְמוּד שֶׁשְּׁגָגַת תַּלְמוּד עוֹלָה זָדוֹן דָּרַשׁ ר' יְהוּדָה בְּר' אִלְּעַאי מַאי דִּכְתִיב °שִׁמְעוּ דְּבַר ה' הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים [אָמְרוּ] אֲחֵיכֶם אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִקְרָא שׂוֹנְאֵיכֶם אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִשְׁנָה מְנַדֵּיכֶם °אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁמָּא תֹּאמַר פָּסַק סִבְרָם וּבָטֵל סִיכּוּיָם ת"ל וְנִרְאֶה בְּשִׂמְחָתְכֶם שֶׁמָּא תֹּאמַר יִשְׂרָאֵל יַבּוֹשׁוּ תַּלְמוּד לוֹמַר וְהֵם יַבּוֹשׁוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים יַבּוֹשׁוּ וַיִּשְׂרָאֵל יִשְׂמָחוּ:

הַדְּרָן עֲלָךְ אֵלּוּ מְצִיאוֹת

הַמַּפְקִיד *אֵצֶל חֲבֵרוֹ בְּהֵמָה אוֹ כֵּלִים וְנִגְנְבוּ אוֹ שֶׁאָבְדוּ שֵׁלֵּם וְלֹא רָצָה לִישָׁבַע אֲשֶׁהָרֵי אָמְרוּ שׁוֹמֵר חִנָּם נִשְׁבָּע וְיוֹצֵא נִגְמְצָא הַגֵּנֶב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל טָבָח וּמֹכֵר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה לְמִי מְשַׁלֵּם לְמִי שֶׁהֻפְקַדּוֹן אֶצְלוֹ וְנִשְׁבַּע וְלֹא רָצָה לְשַׁלֵּם נִמְצָא הַגֵּנֶב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל טָבָח וּמֹכֵר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה לְמִי מְשַׁלֵּם לְבַעַל הַפִּקָּדוֹן: **גְּמָ'** לָמָּה לֵיהּ לְמִתְנֵי בְּהֵמָה וְלָמָּה לֵיהּ לְמִתְנֵי כֵּלִים צְרִיכֵי דְּאִי תָּנָא בְּהֵמָה הָוָה אָמִינָא בְּהֵמָה הוּא דְּמַקְנֵי לֵיהּ בְּכֶפֶלָא מִשּׁוּם דְּנָפִישׁ טִירְחָהּ לְעִיוּלָהּ וּלְאַפּוּקָהּ אֲבָל כֵּלִים דְּלֵיתָא נָפִישׁ טִירְחַיְיהוּ אֵימָא לֹא מַקְנֵי לֵיהּ בְּכֶפֶלָא וְאִי תָּנָא כֵּלִים הָוָה אָמִינָא כֵּלִים הוּא דְּקַמַקְנֵי לֵיהּ בְּכֶפֶלָא מִשּׁוּם דְּלֵיתָא נָפִישׁ כִּפְלֵיהוּ אֲבָל בְּהֵמָה דְּכִי מָטֵבַח וּמֹכֵר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי ד' וְה' אֵימָא לֹא מַקְנֵי לֵיהּ בְּכֶפֶלָא צְרִיכָא מַתְקִיף לָהּ רְמִי בַּר חָמָא וְהָא אֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם וְאַפִּילּוּ *לְר"מ דְּאָמַר אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם ה"מ כְּגוֹן פֵּירוֹת דְּקָל דַּעֲבִידִי דְּאִתוּ אֲבָל הָכָא מִי

שֶׁנְּאֵיכֶם אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִשְׁנָה. שֶׁהֵן בַּעֲלֵי גְמָרָא לְפִי שֶׁבַּעֲלֵי גְמָרָא אוֹמְרִים עַל בַּעֲלֵי מִקְרָא שֶׁהֵן מְבַלְּבְּלִין בְּמַסֶּכֶת סוֹטָה (דף כב.) הַתַּפְּוִחִים מְבַלֵּי עוֹלָם סִמּוּרִים מִתּוֹךְ מִשְׁנָתָם: מְנַדֵּיכֶם אֵלּוּ עַ"ה. שֶׁת"ח שֶׁהֵן אִמְתּוּעִיּוֹת לָהֶן בְּזִבְּדוֹ: שֶׁמָּא תֹּאמַר אֲבַד סִבְרָם. שֶׁל אֵלּוּ שֶׁהָרֵי כְּתִיב לְמַעַן שֶׁמִּי יִכָּבֵד ס' דְּמִשְׁמַע שֶׁהֵם אוֹמְרִים אֲבַל אֵין הַדָּבָר כֵּן: ת"ל וְנִרְאֶה בְּשִׂמְחָתְכֶם. וְלֹא יֹאמַר וְאֲלֹהֵיכֶם בְּשִׂמְחָתְכֶם כַּךְ אֹמַר הַבָּנִיא אֵלּוּ שׂוֹנְאֵיכֶם וּמְנַדֵּיכֶם כּוּלָּם בְּשִׂמְחָתְכֶם: וְהֵם יַבּוֹשׁוּ. אוֹתָם שֶׁהֵם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁאֵינָם מְמַנּוּ וְאֵינָן נִקְרָאִין עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל יִשְׂמְחוּ:

הַדְּרָן עֲלָךְ אֵלּוּ מְצִיאוֹת

הַמַּפְקִיד. אִית דְּלָא גָּרְסִי אוֹ שֶׁהָבְדּוּ מִשּׁוּם דִּנְחָבִידָה לֵיכָא כְּפָל וְיֵשׁ לַיְישֵׁב שֶׁכָּף טוֹשֵׁן הַנִּפְקָד וְאַחַר כָּךְ נִמְלְכָה הַנֶּגֶב לִי נְמִי אֶלָּא יוֹדְעִים שֶׁנִּגְבוּ מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ אַף אֵין אֶלָּא יוֹדְעִים אִם פְּשַׁע אוֹ שֶׁהָבְדּוּ שֶׁאֲמוּר יוֹדְעִין שֶׁהָבְדּוּ מִמֶּנּוּ אַף לֹא יַדְעִינָן אִם עַל יְדֵי גְּנֵיבָה אוֹ עַל יְדֵי דָּבָר אַחֵר:

נִגְנְבוּ. ס"ס אִם אָמַר פְּשַׁעְתִּי שֶׁכְּפָל שֶׁלּוֹ כִּדְאָמַר בְּגְמָרָא מִגּוֹ דְּלֵיתָא בְּעֵי פְּטַר נְפָשֵׁיהּ בְּגַנִּיבָה אֶלָּא אוֹרְחָא דְּמִילְתָא נָקֵט נִגְנְבוּ שֶׁהוּא רְגִילוּת לְגַנּוֹת דָּבָר שֶׁהוּא פָּטוּר אֵינוֹ פ"ד שֶׁהוּא רוֹצֶה לְשַׁלֵּם וְדִיבֵּר פִּי דְּמִתְנִי' נְמִי ס"פ דְּהַנִּפְקָד אוֹמֵר שֶׁנִּגְנְבוּ בִּפְשִׁיעָה וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְשַׁלֵּם וְלֹא לִשְׁבַע וְלֹא רָצָה לִישָׁבַע לַשֶּׁקֶר: **כְּגוֹן פֵּירוֹת דְּקָל דַּעֲבִידִי דְּאֵתוּ.** וְאִ"ת וְהָכָא לְחִיּוּלוּ לִי עֲבִידִי דְּאֵתוּ כֵּיוָן יִקָּנֶה כְּפָל בַּמֵּעוֹת שֶׁהוּא וְהָכָא מֵעוֹת אֵינָן קוֹנוֹת אֶלָּא לְמִיקַּם עֲלֵיהּ כְּמוֹ שֶׁפָּרַע וְעוֹד מַאי קָפָרִיךְ כְּסָמוּךְ מִי יֵימַר דְּמִיגְנְבָה וְהָכָא כְּשֶׁשִּׁלֵּם כְּבָר נִגְנְבָה וְכוּלֵּי מִי יֵימַר דְּנִגְנְבָה פִּירוּשׁ שֶׁכְּבָר נִגְנְבָה שֶׁמּוּא שֶׁאֲבָדָה וְיֵשׁ לוֹמַר דְּסִמְקָשָׁה סֵדֶר דְּבַשְׁעַת מַשִּׁיכָה הָקְנָה לוֹ הַפָּרָה לְקָנוֹת הַכֶּסֶף כְּשֶׁיּוֹצֵא וְאֵינוֹ דְּבָרָיו מִי שֶׁמּוּת (כ"ב דף קמוז) אֲמָרֵי דְּבַדְּקָנָ לְפִירוּת אֶפְשִׁי רְבָנָן מוֹדוּ דְּקָנֵי לֵיהוּ עֲבִידוּ מִשּׁוּם דַּעֲבִידִי דְּאֶתוּ אֶלָּא הָכָל הָכָל אֶלָּא נִפְשִׁי לְרֹ' מֵאִיר לֹא קָנֵי וְקָשָׁה דִּכְפִי הַשְּׁוֹלֵחַ (גיטין מב: וסס) מִיבָּעֵיָא לָן בְּעֶבֶד שֶׁמְּכָרוֹ רַבּוֹ לְקָנָם דְּדִילְמָא אֶפְשִׁי לְרֹ' מֵאִיר לֹא יוֹעִיל מִשּׁוּם אֶלָּא עֲבִידָא דְּאֶתֵי דְּמִנְגַּח אוֹ דִּילְמָא אֶפְשִׁי לְרַבָּנָן יוֹעִיל מִשּׁוּם דְּהָא קָנֵי עֲבִדָא וְהָוֵי כְּדִקָּל לְפִירוּתָיו וְהָכָא פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּלֹא מְהַנֵּי פְּרָה לְכַפִּילָא וְאֶפְשִׁי לְרֹ"מ וְיֹ"ל דְּשֶׁמָּא הָתָם שֶׁכִּיחַ טְפִי מֵהָכָא אוֹ נְמִי הָכָא פְּרִיךְ אִם תִּימְנֵי לוֹמַר בְּעֶבֶד שֶׁמְּכָרוֹ רַבּוֹ לְקָנָם דְּלֹא מְהַנֵּי לְרֹ"מ וּמִשְּׁנֵי נַעֲשָׂה כְּאִלּוּ לוֹ לְכִשְׁתַּנֵּב וּתְשַׁלְּמִנִי הָנֵי פְּרָתָא קָנִיוּ לָךְ מַעֲכָשָׁיו שֶׁגּוּף הַפָּרָה מֵכֶר לוֹ דְּהַשְׁתָּא הַכֶּסֶף שֶׁלּוֹ מְמֵילָא* : דִּילְמָא

[ועי' תוספות כ"ב עמ' ד"ה לימוד]

הַדְּרָן עֲלָךְ אֵלּוּ מְצִיאוֹת

הַמַּפְקִיד. וְלֹא רָצָה לִישָׁבַע. שֶׁבּוּעַת שׁוֹמְרִים שֶׁלֹּא פָּשַׁע בָּהּ וְשֶׁלֹּא שָׁלַח בָּהּ יַד שֶׁהָיָה יָכוֹל לִיפָּטֵר בִּשְׁבוּעָה זוֹ שֶׁהָרֵי אָמְרוּ כוּ': דָּמֵי שֶׁהִפְקִדוֹן אֶצְלוֹ. דְּכֵיוָן דְּשִׁיעֵל קָנֶה כָּל תִּשְׁלוּמֶיהָ וּבְגְמָרָא מִפְּרָשׁ שֶׁטְּעָמָא: **גְּמָ'** דְּמִקְנֵי לֵיהּ כְּפִילָא. הַבְּעָלִים מִקְנִין לַשּׁוֹמֵר כָּפֶל הָעִדִּיף לְהִשְׁתַּלֵּם כְּדִלְמָר לְקָמָן שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁמּוּסְרָה לוֹ לִשְׁמוֹר עַל מְנָת כֵּן מְסָרָהּ שֶׁאִם תִּגְנֹב וְיִרָּאֶה וִישַׁלֵּם יְהֵא כָּפֶל שֶׁלּוֹ: אֵימַר לֹא מַקְנֶה לֵיהּ כְּפִילָא. לֹא מְסָרָהּ לוֹ מִתְּחִילָּה עַל מְנָת כֵּן: דְּלֹא נְפִישׁ כִּפְלֵיהוּ. שֶׁהֵן בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָיוּ בְּיָדוֹ הָיוּ מַרְבֶּה לוֹ מִתְּחִילָּה עַל מְנָת כֵּן: דְּלֹא נְפִישׁ כִּפְלֵיהוּ. אַ) מַתְּנִיתִין קָא מְתַמְּהִינָן דְּהָא אֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. וְכֵיוָן דְּקָנוּ לוֹ כְּפָלִים שֶׁל מָנֶה בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ הָיוּ מְקוּדָּשִׁין לוֹ עַל מְנָת שֶׁהֵן בָּאוּ לָעוֹלָם דְּהַלְּנִינוּ בָּהּ רַב הוּנָא וְרַב נַחְמָן לְקָמָן בְּאֵלּוּ הָיוּ (דף סו:): דַּעֲבִידִי דְּאֵתוּ. גְּרָסִינָן:

מי

בִּימֵי רַבִּי נִשְׁנַית מִשְׁנָה זוֹ. כָּל דְּקָתָנֵי גְּמָרָא אֵין לָךְ מִדָּה גְּדוֹלָה מִזּוֹ לְפִי שֶׁמִּשְׁרְבוּ תַּלְמִידֵי שַׁמַּאי וְהִלֵּל שֶׁהָיוּ לְבָנִים שֶׁלֹּא דּוֹרוֹת רַבּוּ מַחְלוֹקוֹת בַּתּוֹרָה וְנַעֲשֵׂית כְּשְׁתֵּי תּוֹרוֹת* מִתּוֹךְ עוֹל שֶׁעָבוּד מַלְכִיּוֹת וּגְזֵירוֹת שֶׁהָיוּ גוֹחֲלִין עֲלֵיהֶן וּמִתּוֹךְ כָּךְ לֹא הָיוּ יְכוֹלִים לָתֵת לֵב לְבָרֵר דִּבְרֵי הַחוֹלְקִים עַד תּוֹרָה אוֹר וְיָנִין שֶׁל רַבִּי שֶׁנְּתָנָן הַקָּבָּ"ה לוֹ הֵן בְּעִנְיֵנִי מַלְכוּתִיּוּם מֶלֶךְ רוֹמִי בְּדַחֲמֵרִינָן בַּע"ז (דף י:) וְהָיוּ מַגְּרָה וְשָׁלַח וְקִבֵּץ כָּל תַּלְמִידֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד וְיָנִין לוֹ הָיוּ מִסְכְּתוֹת סְדוּרוֹת אֶלָּא כָּל תַּלְמִיד שֶׁשָּׁמַע דָּבָר מִפִּי גָּדוֹל סִימְנוּ גָּרְסָה וְנָתַן סִימָנִים הַרְבֵּה פְּלוּגוֹת וּפְלוּגוֹת שֶׁמַּעְתִּי מִשֶּׁם פְּלוּגוֹ וּכְשֶׁמִּתְקַבְּצוּ אָמַר כָּל אֶחָד מַה שֶּׁשָּׁמַע וְנָתְנוּ לֵב לְבָרֵר טַעֲמֵי הַמְּחַלּוֹקֶת דִּבְרֵי מִי רוֹאוּן לְקַיֵּם וְסִידְרוּ הַמַּסְכְּתוֹת דִּבְרֵי זְקֵנִים לְבַדָּם וְדִבְרֵי יְבָמוֹת לְבַדָּם וְדִבְרֵי קָדָשִׁים לְבַדָּם וְסָתָם נְמִי בַּמִּשְׁנָה דִּבְרֵי יְחִידִים שֶׁרָאָה רַבִּי אֶת דִּבְרֵיהֶם וְקִבְּלוּן סָתָם כְּדֵי לְקַבּוֹעַ הֲלָכָה כְּמוֹתָם לְפִיכָךְ אָמְרוּ בַּגְּמָרָא אֵין לָךְ מִדָּה גְּדוֹלָה מִזּוֹ שֶׁיִּקְרְאוּ לַב לְטַעֲמֵי הַמִּשְׁנָה: שֶׁבְּקוּ כוּלֵּי עַלְמָא מַתְנִי'. מְלַחֲזוֹר עַל גְּרָסַת מִשְׁנָתָם: וְאָזְלוּ בְּתַר גְּמָרָא. לְחַשּׁוֹב בִּסְבָרָא: הָדָר דְּרַשׁ לְהוּ הָנֵי רֵישׁ לְמִשְׁנָה: לְפִי שֶׁגִּילָּה פָּן יִשְׁתַּכְּחוּ הַמִּשְׁנָיוֹת וְיִתְגַּלְּיוּ אֲמוּרוֹת הַחֲכָמִים וּבְמָקוֹם חִיּוּב יֹאמְרוּ פָּטוּר וּבְמָקוֹם אִסּוּר יֹאמְרוּ מוּתָּר: מֵאֵי דְּרוּשׁ. מִתְּחִילָּה כְּשֶׁדָּרַשׁ שֶׁגְּמָרָא גָּדוֹל: לְעַמֵּי פְּשָׁעָם. עַמֵּי דְּהָכֵיוָנוּ ת"ח אֶת חַטֹּאתָם לְמִי קוֹרֵא פֶּשַׁע שֶׁהָיָה לָהֶם לָתֵת לַב בְּטַעֲמֵי מִשְׁנָתָם שֶׁיִּבְרְרוּ לָהֶם עַל הַעִיקָּר וְלֹא יוֹרוּ הֲלָכָה מִתּוֹךְ מִשְׁנָה שֶׁלֵּיהוּ עִיקָּר: וּלְבֵית יַעֲקֹב. שֶׁלֹּא הָעִם: חַטֹּאתָם. לְפִילוּ פֶּשַׁע שֶׁלָּהֶם לְמִי קוֹרֵא חַטֹּאת: הֲוֵי זְהִיר בַּתַּלְמוּד. בְּגְמָרָא שֶׁהִיא תּוּרוּן [טַעֲמֵי] הַמִּשְׁנָיוֹת אוֹ אִם תִּשְׁמַע דְּבַר מִשְׁנָה מַרְבֶּה שֶׁיִּבְרְרוּ לָהֶם עַל לָתֵת לַב בְּטַעֲמֵי מִשְׁנָתָם שֶׁיִּבְרְרוּ לָהֶם עַל הַעִיקָּר וְלֹא יוֹרוּ הֲלָכָה מִתּוֹךְ מִשְׁנָה שֶׁלֵּיהוּ עִיקָּר: חַטֹּאתָם. שֶׁהֵיא תּוּרוּן [טַעֲמֵי] הַמִּשְׁנָיוֹת אוֹ אִם תִּשְׁמַע דְּבַר מִשְׁנָה מַרְבֶּה שֶׁיִּבְרְרוּ לָהֶם עַל לָתֵת לַב בְּטַעֲמֵי מִשְׁנָתָם שֶׁיִּבְרְרוּ לָהֶם עַל הַעִיקָּר וְלֹא יוֹרוּ הֲלָכָה מִתּוֹךְ מִשְׁנָה שֶׁלֵּיהוּ עִיקָּר: שֶׁבְּקוּ אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִשְׁנָה. הוֹאִיל וְאֵלּוּ בַּעֲלֵי גְמָרָא שֶׁהָיוּ מַרְבִּים בְּגְמָרָא הָדָר דְּרַשׁ לְהוּ וּלְעוֹלָם הֲוֵי רָץ לַמִּשְׁנָה יוֹתֵר מִן הַגְּמָרָא מַאי דָּרוּשׁ כְּדַדְרִישׁ רַבִּי יְהוּדָה בְּרַב

הַמַּפְקִיד פֶּרֶק שְׁלִישִׁי בָּבָא מְצִיעָא לד

מסורת הש"ס

מִי יֵימַר דְּמִגְנְבָא. שֶׁעְתִּיד לְהִגָּנֵב דְּלִיקָּנֵי לֵיהּ כֶּסֶף בְּשַׁעַת מְסִירָה דְּעֵל כְּרֵחֲךָ מִשַּׁעַת מְסִירָה בְּעֵי לְאַקְנוּיֵהּ שֶׁמְּשַׁכָּה מִמֶּנּוּ עַל מְנָת כֵּן: נַעֲשָׂה כְּאוֹמֵר ו״. בְּשַׁעַת שֶׁמְּסָרָהּ לוֹ בְּטוּחַ בְּתָקֵן עַל מְנָת שֶׁיִּרְאֶה סְפֵק בְּכֶסֶף הָעָתִיד לִבְלֹעַ שֶׁל שׁוֹמֵר וְהָרֵי הוּא כְּמְסָרָהּ לוֹ עַל מְנָת כֵּן שֶׁהֵם תְּנַיִּם וְיֵשׁ לוֹ מִעֵ